

Aliance pro rodinu, z. s.

www.alipro.cz

sp. zn. Pl. ÚS 28/19

Ústavní soud České republiky

ZPRÁVA AMICUS CURIAE

Aliance pro rodinu, z. s.

Zodpovědná osoba:

Mgr. Jan Gregor

Platněřská 191/4

Praha 1 110 00

jan.gregor@alipro.cz

Obsah

<i>I. Úvod.....</i>	<i>2</i>
<i>II. Navrhovatel usiluje o větší zásah do právního řádu než projednávaná poslanecká novela občanského zákoníku v oblasti institutu manželství</i>	<i>2</i>
<i>III. Optimální prostředí pro výchovu dětí poskytují muž a žena</i>	<i>3</i>
<i>IV. Homoparentální rodičovství je významnými vývojovými směry vnímáno problematicky.....</i>	<i>5</i>
<i>V. Empirické pokusy dokázat neexistenci rozdílů mezi prospíváním dětí heterosexuálních rodičů a dětí vychovávaných stejnopohlavními páry běžně vykazují závažné metodologické chyby.....</i>	<i>6</i>
<i>VI. Nedávná zjištění založená na reprezentativních vzorcích ilustrují reálnou možnost suboptimálního prospívání dětí z homoparentálních rodin, a to v podobě narušení psychosociálního a sexuálně-genderového vývoje.</i>	<i>14</i>
<i>VII. Závěr</i>	<i>15</i>

I. Úvod

Vážený pane předsedo Ústavního soudu, vážení členové pléna,

Aliance pro rodinu, z. s. je nevládní organizací zastupující zájmy rodin a naplňování rodičovských práv. Se znepokojením sledujeme dlouhodobé oslabování stability institutu manželství. Pevně věříme, že jeho význam pro společnost a zajištění optimálních výchovných podmínek budoucích generací je nezastupitelný a nenahraditelný, ostatně jak ve svých předchozích plenárních rozhodnutích uvedl samotný Ústavní soud.¹

Proto se na vás obracíme formou zprávy *amicus curiae*, jelikož jsme si vědomi, že nejsme účastníky řízení, avšak reprezentujeme velkou část společnosti, která má z důsledků navrhovaného popření optimality a jedinečnosti přínosu pohlavně diferenciovaného rodičovství v podobě manželství muže a ženy oprávněnou obavu.

Homoparentální rodičovství, které je některými významnými vývojovými směry vnímáno problematicky, dle našeho názoru nelze klást na roveň výchovnému prostředí muže a ženy. Empirické pokusy dokázat nenarušené prospívání dětí vychovávaných homosexuálními páry často trpí závažnými metodologickými chybami a nelze je proto vnímat jako průkazné a dostatečně závazné. Naopak nedávné studie založené na reprezentativních vzorcích ilustrují u dětí z homoparentálních rodin reálnou možnost narušeného psychosociálního a sexuálně-genderového vývoje.

Z těchto a dalších důvodů uvedených v této zprávě *amicus curiae* proto navrhujeme návrh Obvodního soudu pro Prahu 5 zamítnout.

II. Navrhovatel usiluje o větší zásah do právního řádu než projednávána poslanceká novela občanského zákoníku v oblasti institutu manželství

Navrhovatel v řízení usiluje navrhovanou derogací části ustanovení § 3020, a to konkrétně ve slovech „v části první, třetí a čtvrté“, dosáhnout, aby na institut registrovaného partnerství bylo pohlíženo analogicky jako na manželství, a to v rozsahu celého občanského zákoníku, tedy i v části druhé upravující rodinné právo, a to včetně domněnek otcovství upravených právě v části druhé občanského zákoníku ve smyslu § 776 až 779 občanského zákoníku, tedy trojí domněnka otcovství (resp. pěti domněnek otcovství).

Takto ambiciózní není ani poslanecký návrh novelizace občanského zákoníku sněmovního tisku 201.² Poslanci navrhnou článkem I. bodem 6 sněmovního tisku 201. novelizovat § 3020 občanského zákoníku vložení nového odstavce 2, který zní: „(2)

¹ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 10/15, (N 197/79 SbNU 229), bod 33 a nález Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, (N 110/81 SbNU 729), body 37, 38 a 39.

² Poslanecký návrh novelizace z. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, sněmovní tisk č. 201. Dostupný zde: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=201&CT1=0>

Ustanovení § 776 a 777 se nepoužijí na určování rodičovství manželů, kteří jsou osobami stejného pohlaví.“ Výslovně tedy zakazují uplatnit první i druhou domněnku určování otcovství pro stejnopohlavní páry.

Aliance pro rodinu má zásadní pochybnosti o tom, že by měl být obecný soud aktivně legitimovaný ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR k navržení ambicióznější změny právního řádu v oblasti rodinného práva, než právě činí zákonodárce.

III. Optimální prostředí pro výchovu dětí poskytují muž a žena

Empirický výzkum ukazuje, že děti nejlépe prospívají v péči svých sezdaných biologických rodičů.³ Studie tak naznačují, že děti vyrůstající v jiných formách rodinného uspořádání, např. v prostředích, kde dítěti chybí otec nebo matka, jsou znevýhodněny v celé řadě oblastí, týkající se např. zdraví, konzumace alkoholu a drog, kriminality, vzdělání, mezigenerační chudoby apod.⁴

Podle publikace *Future of Children* vydané Princetonskou univerzitou v roce 2015 „*společenskovědní a medicínský výzkum přesvědčivě ukazuje, že děti, které jsou vychovávány svými biologickými sezdanými rodiči, v průměru dosahují lepších fyzických, kognitivních a emočních výsledků než děti vychovávané v jiných podmínkách*“.⁵

Pouze manželství muže a ženy dokáže nabídnout přítomnost pohlavně diferenciovaného rodičovství, které je důležité pro vývoj dětí. Jak uvádí sociolog David Popenoe z Rutgers University, „*společenskovědní výzkum podporuje myšlenku, že pohlavně diferenciované rodičovství je důležité pro lidský vývoj a že role otců ve výchově dětí je jedinečná a nenahraditelná*“.⁶

Popenoe také zdůrazňuje, v čem spočívají klíčové přínosy přítomnosti otce a matky v domácnosti. Otcové podle něj „*kladou důraz na soutěživost, výzvu, iniciativu, podstupování rizika a nezávislost*“ a matky se soustředí na „*emoční a osobní bezpečí*“.⁷ Zatímco matky „*poskytují důležitou flexibilitu a sympatie ve své výchově, otcové poskytují základní předvídatelnost a konzistentnost. Oba rozměry jsou kritické pro efektivní, vyvážený a lidský režim pro výchovu dětí*“.⁸

Specifické přínosy matek jsou v literatuře hojně zdokumentovány. Např. přirozené biologické reakce matky na své dítě podporují zásadním způsobem neurální vývoj a

³ Ribar, D.C., 2015. Why Marriage Matters for Child Wellbeing. *The Future of Children*, 25(2), pp.11-27. Princeton University and the Brookings Institution.

⁴ Srovnej diskusi v Marks, L., 2012. Same-sex parenting and children's outcomes: A closer examination of the American psychological association's brief on lesbian and gay parenting. *Social Science Research*, 41(4), pp.735-751.

⁵ Ribar, D.C., 2015. Why Marriage Matters for Child Wellbeing. *The Future of Children*, pp.11-27.

⁶ Popenoe, D., 1996. Life without father: Compelling new evidence that fatherhood and marriage are indispensable for the good of children and society. Simon and Schuster.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

schopnosti dětského mozku.⁹ Jedinečný benefit výchovy matky dále spočívá např. ve větším významu pro kultivaci jazyka a komunikačních schopností svých dětí.¹⁰ Dětem také pomáhají lépe chápat své vlastní pocity a reagovat na pocity jiných, a to např. skrze podporu otevřené diskuze pocitů a emocí v rámci rodiny.¹¹ Aktivní vliv matek je taktéž nesmírně důležitý pro rozvíjení širokých společenských vazeb a pro navazování vztahů s přáteli a širší rodinou.¹²

Podobně významné přínosy lze najít i v případě unikátního vlivu otců. Více než matky totiž otcové např. podporují své děti v prozkoumávání nových věcí a výzev.¹³ Aspekt otcovství také hraje významnou úlohu v období adolescence, kdy pomáhá dospívajícím dosáhnout samostatnosti a diferenciačního vymezení se z rodinného prostředí.¹⁴

Výchovný styl otců se liší od mateřského, přičemž vykazuje jiné reakce a vyšší poslušnost ze strany dětí.¹⁵ Toto by mohlo být vysvětlením pro zjištění mnoha empirických studií, které zdůrazňují velkou roli otcovského vlivu v prevenci kriminality u dospívajících chlapců nebo adolescentního těhotenství u dívek.¹⁶

Např. pro chlapce hraje přítomnost otce dále důležitou roli pro správný vývoj mužské identity. Ve věku okolo 18 měsíců jsou již chlapci schopni rozlišovat mezi muži a ženami. Právě v tomto období získává role otce na větším významu důležitém pro utvoření bližšího vztahu s dítětem-synem. Tento faktor pak pomáhá chlapcům zformovat svou stabilní pohlavní identitu.¹⁷

⁹ Main, M. and Solomon, J., 1986. *Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern*. In *Affective Development in Infancy*, pp. 95-124 (Brazelton, Yogman (ed.), 1986).; De Wolff, M.S. and Van Ijzendoorn, M.H., 1997. *Sensitivity and attachment: A meta - analysis on parental antecedents of infant attachment*. *Child development*, 68(4), pp.571-591.; Nelson, C.A. and Bosquet, M., 2000. *Neurobiology of fetal and infant development: Implications for infant mental health*. In C. H. Zeanah, Jr. (Ed.), *Handbook of infant mental health* (pp. 37-59). The Guilford Press.

¹⁰ Parke, R.D., 1996. *Fatherhood* (Vol. 33). Harvard University Press.

¹¹ Denham, S.A., Workman, E., Cole, P.M., Weissbrod, C., Kendziora, K.T. and Zahn-Waxler, C., 2000. *Prediction of externalizing behavior problems from early to middle childhood: The role of parental socialization and emotion expression*. *Development and Psychopathology*, 12(1), pp.23-45.

¹² Amato, P.R., 1998. *More than money? Men's contributions to their children's lives*, S. 241-278 in: Alan Booth. *Ann C. Crouter (Hg.) Men in Families: When Do They Get Involved*. Psychology Press.

¹³ Parke, R.D., 1996. *Fatherhood* (Vol. 33). Harvard University Press.

¹⁴ Shulman, S. and Klein, M.M., 1993. *Distinctive role of the father in adolescent separation-individuation*. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1993(62), pp.41-57.

¹⁵ Maccoby, E.E., 1998. *The two sexes: Growing up apart, coming together*. Belknap Press/Harvard University Press.

¹⁶ Amato, P.R. and Rivera, F., 1999. *Paternal Involvement and Children's Behavior Problems*. *Journal of Marriage and the Family*, 61(2), pp.375-84.; Regnerus, M.D. and Luchies, L.B., 2006. *The Parent-Child Relationship and Opportunities for Adolescents' First Sex*. *Journal of Family Issues*, 27(2), pp.159-183.

¹⁷ Bell, A.P., Weinberg, M.S. and Hammersmith, S.K., 1981. *Sexual preference: Its development in men and women*. Indiana University Press.

Důležitost rozdílnosti mužských a ženských vstupů ve výchově potvrzuje i endokrinologický výzkum mapující možnost přínosu např. oxytocinových systémů pro rozdílné, avšak komplementární funkce otcovství a mateřství.¹⁸

I kdybychom měli uměle vymyslet nejlepší rodinnou strukturu pro výchovu dětí, nevymysleli bychom nic lepšího než svazek muže a ženy. Sociologové Sara McLanahanová z Princetonu a Gary Sandefur z Oklahomské státní univerzity tvrdí, že „*kdybychom měli navrhnout systém pro zajištění základních potřeb dětí, pravděpodobně bychom přišli s něčím hodně podobným ideálu dvou rodičů. [...] Fakt, že oba rodiče mají biologické spojení s dítětem by zvýšilo pravděpodobnost, že by se rodiče s dítětem identifikovali a byli by ochotni se pro něj obětovat [...]*“¹⁹

Společenskovědní výzkum tedy ukazuje na zásadní rozměr pohlavně diferenciovaného rodičovství coby předpokladu optimálního dětského vývoje a socializace.

IV. Homoparentální rodičovství je významnými vývojovými směry vnímáno problematicky

Klasické teorie psychologického vývoje vnímají prospívání dětí v homosexuálních rodinách problematicky. Podle Charlotte Pattersonové z Univerzity ve Virginii tyto teorie „*tradičně zdůrazňovaly charakteristické přínosy matek i otců pro zdravý osobní i společenský vývoj jejich dětí. Důsledkem je, že mnoho teorií předpovídá negativní výsledky pro děti, které jsou vychovávány v prostředích, která neposkytují tyto dva druhy vstupů.*“²⁰

Např. psychanalytický přístup tak u dětí, které nevyrostají s biologickými rodiči, předpokládá možnost rizika větších psychosociálních problémů,²¹ a to u dětí vychovávaných homosexuálními páry např. v podobě narušení vývoje osobnosti.²² Podobně teorie sociálního učení naznačuje možnost negativních výsledků dětí v prostředích, která neposkytují příklady mužských a ženských rolí.²³

Jiné přístupy, např. teorie kognitivního vývoje či teorie genderového schématu, sice z principu nevyžadují zastoupení mužského a ženského prvku ve výchově, jejich zastánci však nerozporovali optimálnost výchovného prostředí heterosexuálních párů.²⁴

Často zmiňovanou obavou u vývoje jedinců vyrůstajících v homosexuálních rodinách je možnost vyšší pravděpodobnosti výskytu neheterosexuální orientace nebo narušení

¹⁸ Feldman, R., 2012. *Oxytocin and social affiliation in humans*. Hormones and Behavior, 61(3), pp.380-391.

¹⁹ McLanahan, S. and Sandefur, G., 1994. *Growing Up with a Single Parent. What Hurts, What Helps*. Harvard University Press, 79 Garden Street, Cambridge, MA 02138.

²⁰ Patterson, C.J., 2009. Lesbian and gay parents and their children: A social science perspective. In *Contemporary perspectives on lesbian, gay, and bisexual identities* (pp. 141-182). Springer, New York, NY.

²¹ Patterson, C.J. and Hastings, P.D., 2007. Socialization in the Context of Family Diversity. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Eds.), *Handbook of socialization: Theory and research*, pp. 328–351. Guilford Press.

²² Patterson, C.J., 2009. Lesbian and gay parents and their children: A social science perspective. In *Contemporary perspectives on lesbian, gay, and bisexual identities* (pp. 141-182). Springer, New York, NY.

²³ Tamtéž.

²⁴ Tamtéž.

genderového vývoje.²⁵ Podle již zesnulé významné vývojové psycholožky Diany Baumrindové z Kalifornské univerzity v Berkeley by bylo „vskutku překvapivé, kdyby [...] vlastní sexuální identity dětí byly neovlivněny sexuálními identitami jejich rodičů.“²⁶

Podobně uvedli Judith Staceyová z Newyorské univerzity a Timothy Biblarz z Univerzity Jižní Kalifornie,²⁷ že je „těžké představit si důvěryhodnou teorii sexuálního vývoje, která by u dospělých dětí homosexuálních párů neočekávala o něco vyšší výskyt homoerotické touhy, chování, a identity než u dětí heterosexuálních rodičů.“²⁸ Tito autoři pak zmiňují, že pro zvýšené homosexuální chování dětí z homosexuálních rodin by bylo možné najít teoretický základ např. v teorii biologického determinismu, sociální konstrukce nebo psychoanalytické teorii.²⁹

Absence biologické vazby na oba rodiče (u dětí homosexuálního páru nutně daná) také děti znevýhodňuje v očích evoluční teorie, podle níž „rodiče investují více do svých vlastních biologických dětí“, jak v souvislosti s teoretickými otázkami školního prospěchu dětí z homosexuálních rodin uvádí Michael Rosenfeld ze Stanfordovy univerzity.³⁰

V. Empirické pokusy dokázat neexistenci rozdílů mezi prospíváním dětí heterosexuálních rodičů a dětí vychovávaných stejnopohlavními páry běžně vykazují závažné metodologické chyby

Výše uváděné poznatky klasických vývojových teorií jsou však často zpochybňovány na základě zjištění empirických studií, které často nenacházely významné rozdíly mezi prospíváním dětí z heterosexuálních a dětí z homosexuálních rodin. Známá je např. zpráva Americké psychologické asociace (APA) z roku 2005, jejíž závěr tvrdí, že „ani jedna ze studií nezjistila, že by děti lesbických nebo gay rodičů byly významně znevýhodněné vzhledem k dětem heterosexuálních rodičů“.³¹

²⁵ Srovnej Patterson, C.J., Fulcher, M. and Wainright, J., 2002. Children of lesbian and gay parents: Research, law, and policy. In B. L. Bottoms, M. Bull Kovera, & B. D. McAuliff (Eds.), *Children, social science, and the law* (p. 176–199). Cambridge University Press.; Patterson, C.J. and Redding, R.E., 1996. Lesbian and gay families with children: Implications of social science research for policy. *Journal of social issues*, 52(3), pp.29-50.

²⁶ Baumrind, D., 1995. Commentary on Sexual Orientation: Research and Social Policy Implications. *Developmental Psychology*, 31(1), pp.130-36.

²⁷ Judith Staceyová je v současné době emeritní profesorka Newyorské univerzity, předtím působila také na Univerzitě Jižní Kalifornie.

²⁸ Srovnej Stacey, J. and Biblarz, T.J., 2001. (How) does the sexual orientation of parents matter?. *American Sociological Review*, pp.159-183.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Rosenfeld, M.J., 2010. Nontraditional families and childhood progress through school. *Demography*, 47(3), pp.755-775.

³¹ Patterson, C., 2005. Lesbian and gay parenting. American Psychological Association (APA). Dostupné na <https://www.apa.org/pi/lgbt/resources/parenting-full.pdf>

Tato zpráva, citovaná i v českém veřejném prostoru³² či v důvodové zprávě návrhu českého zákona o stejnopohlavním manželství,³³ je však založena na analýzách, které většinou nepoužívaly reprezentativní vzorky či nezkoumaly dostatečně velký počet pozorovaných jedinců. Související úskalí jsou rozebrána níže.

Va. Nereprezentativní vzorky

Testování vědeckých hypotéz standardními statistickými metodami v zásadě vždy vyžaduje tzv. *pravděpodobnostní vzorek*, který byl vybrán pomocí randomizačních metod. Ty zajišťují dostatečnou míru náhodnosti, aby bylo možné ze vzorku, např. ve formě tzv. *náhodného vzorku*, odvodit vlastnosti týkající se zkoumané populace.^{34,35} Bez pravděpodobnostního vzorku nelze výzkumná zjištění zobecnit na populaci, ze které vzorek pochází.³⁶

Podle Ilana H. Meyera z Kalifornské univerzity v Los Angeles (UCLA) a Patricka A. Wilsona z Kolumbijské univerzity v New Yorku představuje pravděpodobnostní vzorkování „*zlatý standard*“, který umožňuje „*zobecnění výsledků na populaci, ze které byl vzorek vybrán. Toto je potřeba, když se výzkumníci pokouší odhadovat populační parametry*“.³⁷

Mnohé studie homoparentality se však místo pravděpodobnostních vzorků uchýlovaly spíše k vzorkům nasbíraným tzv. *metodou sněhové koule (snowball samples)* nebo tzv. *příležitostným vzorkům (convenience samples)*, které ovšem nelze považovat za

³² Např. Prokop, D., 2019. *Manželství a adopce pro všechny? Daniel Prokop a jeho Úvod do praktické sociologie*. Dostupné na <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/manzelstvi-a-adopce-pro-vsechny-daniel-prokop-a-jeho-uvod-do-prakticke-sociologie-40293378>

³³ Viz Důvodová zpráva předložená v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky ohledně návrhu, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., dostupná na <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=135811>

³⁴ Srovnej Scheaffer, R.L., Mendenhall III, W., Ott, R.L. and Gerow, K.G., 2011. *Elementary survey sampling*. Cengage Learning.

³⁵ U pravděpodobnostního vzorku je známa pravděpodobnost, s jakou byli vybráni jednotliví jedinci. Další formy pravděpodobnostního vzorku jsou např. stratifikované vzorkování nebo skupinové vzorkování (*cluster sampling*). Srovnej Scheaffer, R.L., Mendenhall III, W., Ott, R.L. and Gerow, K.G., 2011. *Elementary survey sampling*. Cengage Learning.; Baker, R., Brick, J.M., Bates, N.A., Battaglia, M., Couper, M.P., Dever, J.A., Gile, K.J. and Tourangeau, R., 2013. Summary report of the AAPOR task force on non-probability sampling. *Journal of survey statistics and methodology*, 1(2), pp.90-143.

³⁶ Srovnej Meezan, W. and Rauch, J., 2005. *Gay marriage, same-sex parenting, and America's children. The Future of Children*, pp.97-115. Princeton University and the Brookings Institution.

Srovnej také diskusi v Acock, A.C. and Washburn, I., 2013. *Quantitative methodology for family science*. In *Handbook of marriage and the family* (pp. 65-89). Springer, Boston, MA.

³⁷ Meyer, I.H. and Wilson, P.A., 2009. Sampling lesbian, gay, and bisexual populations. *Journal of Counseling Psychology*, 56(1), p.23.

reprezentativní.^{38,39,40} Respondenti tak byli často nabíráni např. skrze osobní kontakty, reklamy v časopisech nebo gay a lesbické organizace.⁴¹ Výzkumná zjištění založená na takovýchto vzorcích pak nelze zobecnit na celou homosexuální populaci.⁴²

Vb. Nedostatečná velikost vzorků

I v případě pravděpodobnostního vzorku je však dále potřeba také jeho dostatečná velikost, a to především proto, aby se zmenšila možnost dosažení chybného výsledku, který se ve statistice označuje jako Chyba typu II. Analýza zatížená touto chybou, která souvisí s tzv. *nízkou silou* statistického testu, pak např. i přes existenci rozdílů mezi zkoumanými skupinami tyto rozdíly nedokáže odhalit.⁴³

³⁸ Srovnej diskusi v Tasker, F., 2005. Lesbian mothers, gay fathers, and their children: A review. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 26(3), pp.224-240.; Marks, L., 2012. Same-sex parenting and children's outcomes: A closer examination of the American psychological association's brief on lesbian and gay parenting. *Social Science Research*, 41(4), pp.735-751.; Manning, W.D., Fetto, M.N. and Lamidi, E., 2014. Child well-being in same-sex parent families: Review of research prepared for American Sociological Association Amicus Brief. *Population Research and Policy Review*, 33(4), pp.485-502.

³⁹ Pro širší kontext nepravděpodobnostních vzorků a obtíží souvisejících se zobecňováním zjištění z na nich provedených analýz viz Faugier, J. and Sargeant, M., 1997. Sampling hard to reach populations. *Journal of advanced nursing*, 26(4), pp.790-797; Baker, R., Brick, J.M., Bates, N.A., Battaglia, M., Couper, M.P., Dever, J.A., Gile, K.J. and Tourangeau, R., 2013. Summary report of the AAPOR task force on non-probability sampling. *Journal of survey statistics and methodology*, 1(2), pp.90-143.

⁴⁰ Některé studie používaly tzv. hybridní vzorek, který vznikl kombinací pravděpodobnostního a nepravděpodobnostního vzorku např. z důvodu navýšení velikosti zkoumané skupiny. Tento krok má však za následek ztrátu reprezentativnosti. Např. Susan Golomboková a kolektiv autorů svůj malý vzorek z jinak reprezentativního datasetu doplnila ve své studii z roku 2003 pomocí *snowballingových* metod. Srovnej Golombok, S., Perry, B., Burston, A., Murray, C., Mooney-Somers, J., Stevens, M. and Golding, J., 2003. Children with Lesbian Parents: A Community Study. *Developmental Psychology*, 39(1), pp.20-33.

⁴¹ Srovnej Meezan, W. and Rauch, J., 2005. Gay marriage, same-sex parenting, and America's children. *The Future of Children*, pp.97-115. Princeton University and the Brookings Institution; Stacey, J. and Biblarz, T.J., 2001. (How) does the sexual orientation of parents matter?. *American Sociological Review*, pp.159-183.; Tasker, F., 2005. Lesbian mothers, gay fathers, and their children: A review. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 26(3), pp.224-240.; Appendix A v Biblarz, T.J. and Stacey, J., 2010. How does the gender of parents matter?. *Journal of marriage and family*, 72(1), pp.3-22.;

⁴² Srovnej Solarz, A.L. and Institute of Medicine (US) Committee on Lesbian Health Research Priorities, 1999. Methodological Challenges in Conducting Research on Lesbian Health. In *Lesbian Health: Current Assessment and Directions for the Future*. National Academies Press (US).; Binson, D., Blair, J., Huebner, D.M. and Woods, W.J., 2007. Sampling in surveys of lesbian, gay, and bisexual people. In *The health of sexual minorities* (pp. 375-418). Springer, Boston, MA.

⁴³ Srovnej Marks, L., 2012. Same-sex parenting and children's outcomes: A closer examination of the American psychological association's brief on lesbian and gay parenting. *Social Science Research*, 41(4), pp.735-751; Tasker, F., 2005. Lesbian mothers, gay fathers, and their children: A review. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 26(3), pp.224-240.; Acock, A.C. and Washburn, I., 2013. Quantitative methodology for family science. In *Handbook of marriage and the family* (pp. 65-89). Springer, Boston, MA.

Tento metodologický požadavek je pak o to důležitější, že ve společenskovedním výzkumu bývají často zkoumány efekty o malém rozsahu.⁴⁴ Jak již bylo zmíněno, existuje značná vědecká literatura dokazující optimální prospívání dětí vyrůstající v manželství svých biologických rodičů. Tato optimálnost, oproti např. dětem z rozvedených rodin, má často podobu právě statisticky významných efektů o malém rozsahu.⁴⁵ Proto je více než žádoucí, aby studie homoparentality, které typicky porovnávají prospívání vzorků dětí z homosexuálních a heterosexuálních rodin, dokázaly odhalit i efekty o malém rozsahu.

Kombinace nároků na sílu (statistického) testu a schopnost odhalení malého efektu pak dovoluje v závislosti na konkrétní testovací metodě a zvolené úrovni statistické významnosti⁴⁶ stanovit minimální požadovanou velikost vzorku. Na základě práce významného amerického statistika Jacoba Cohena, na jehož učebnice bylo odkazováno např. i ve výzkumných pokynech Americké psychologické asociace (APA),⁴⁷ lze odvodit, že např. při síle 0.8⁴⁸ a použití metod t-testování/ANOVA dosahuje tato velikost čísla 393 pro každou ze dvou stejně velkých srovnávaných skupin.⁴⁹ V literatuře jsou někdy v souvislosti s relevantní velikostí zkoumaného vzorku zmiňovány i hranice 500,⁵⁰ resp. 800 jedinců.⁵¹

Mnohé studie přitom používaly vzorky, které těmto nárokům nevyhovovaly. V praxi se pak výzkumná zjištění často zakládala na analýzách, jejichž vzorek obsahoval jedince

⁴⁴ Tato zpráva používá dělení efektů popsané statistikem Jacobem Cohenem, který rozděluje efekty malé, střední a velké. Cohen přímo dodává, že mnoho „*efektů hledaných v osobnostním, společenském a klinicko-psychologickém výzkumu jsou pravděpodobně malé efekty, jak definováno zde*“. Viz Cohen, J., 1988.

Statistical power analysis for the behavioral sciences (Second Edition). Lawrence Earlham Associates, Hillsdale, NJ.

⁴⁵ Srovnej diskusi v Marks, L., 2012. Same-sex parenting and children's outcomes: A closer examination of the American psychological association's brief on lesbian and gay parenting. *Social Science Research*, 41(4), pp.735-751.; Amato, P.R., 2001. Children of divorce in the 1990s: an update of the Amato and Keith (1991) meta-analysis. *Journal of family psychology*, 15(3), p.355.

⁴⁶ Typicky je v literatuře pro kritickou hodnotu statistické významnosti, která souvisí s pravděpodobností výskytu chyby typu I, tedy pravděpodobností odmítnutí pravdivé hypotézy, používána hodnota $\alpha=0.05$ nebo menší. Tuto hodnotu obecně používají i níže uvedené nároky na velikost vzorku. Srovnej Cohen, J., 1988. *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (Second Edition). Lawrence Earlham Associates, Hillsdale, NJ; Acock, A.C. and Washburn, I., 2013. Quantitative methodology for family science. In *Handbook of marriage and the family* (pp. 65-89). Springer, Boston, MA.

⁴⁷ Srovnej American Psychological Association, 2001. *Publication Manual of the American Psychological Association*, Fifth Edition.

⁴⁸ Síla 0.8 je Cohenem obecně doporučena jako testovací konvence. Viz Cohen, J., 1988. *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (Second Edition). Lawrence Earlham Associates, Hillsdale, NJ.

Některé grantové agentury vyžadují i sílu 0.9. Viz Acock, A.C. and Washburn, I., 2013. Quantitative methodology for family science. In *Handbook of marriage and the family* (pp. 65-89). Springer, Boston, MA.

⁴⁹ Srovnej Marks, L., 2012. Same-sex parenting and children's outcomes: A closer examination of the American psychological association's brief on lesbian and gay parenting. *Social Science Research*, 41(4), pp.735-751.; Cohen, J., 1988. *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (Second Edition). Lawrence Earlham Associates, Hillsdale, NJ.

⁵⁰ Srovnej Watkins, C.S., 2018. School progress among children of same-sex couples. *Demography*, 55(3), pp.799-821.

⁵¹ Srovnej Rosenfeld, M.J., 2010. Nontraditional families and childhood progress through school. *Demography*, 47(3), pp.755-775.

v řádu pouhých desítek.⁵² Některé studie homoparentality nemožnost odhalení malých efektů otevřeně přiznávají.⁵³ Na problémy spojené s problémem nízké síly se přitom běžně poukazuje v učebnicích statistiky.⁵⁴

Až do roku 2010 tak nebyla publikována ani jedna kvalitní analýza homoparentality s velkým pravděpodobnostním vzorkem.⁵⁵ Výzkum homoparentality tedy často značně zaostává za již citovaným výzkumem dokazujícím optimální prospívání dětí ve svazcích svých sezdaných, biologických rodičů, který měl už kolem roku 2000 k dispozici zjištění mnoha longitudinálních studií s pravděpodobnostními vzorky čítajícími tisíce respondentů.⁵⁶

Vc. Studie často citované v českém prostředí nesplňují nároky na reprezentativnost či velikost zkoumaného vzorku, nemohou tak sloužit pro dokázání nenarušeného prospívání dětí z homoparentálních rodin.

Jak již bylo zmíněno, v českém veřejném prostoru bývá na podporu neexistence rozdílů mezi dětmi z homosexuálních a heterosexuálních rodin citována zpráva např. APA z roku 2005.⁵⁷ Tato zpráva byla založena na asi 50 studiích homoparentality, z nichž ovšem pouze jedna studie měla k dispozici reprezentativní vzorek, a to navíc o nedostatečné velikosti 44 jedinců. Tato skutečnost je v odborné literatuře známá a závěry zprávy APA byly proto silně kritizovány.⁵⁸

Rovněž tak důvodová zpráva návrhu na změnu českého zákona č. 89/2012 Sb. (dále jen „Důvodová zpráva“), kterou mají být povoleny stejnopohlavní sňatky, se opírá o citace

⁵² Např. Patterson, C.J., 2001. Families of the lesbian baby boom: Maternal mental health and child adjustment. *Journal of Gay & Lesbian Psychotherapy*, 4(3-4), pp.91-107.; Tasker, F. and Golombok, S., 1998. The role of co-mothers in planned lesbian-led families. *Journal of Lesbian Studies*, 2(4), pp.49-68.; Brewaeys, A., Ponjaert, I., Van Hall, E.V. and Golombok, S., 1997. Donor insemination: child development and family functioning in lesbian mother families. *Human Reproduction (Oxford, England)*, 12(6), pp.1349-1359.

⁵³ Např. Chan, R.W., Raboy, B. and Patterson, C.J., 1998. Psychosocial adjustment among children conceived via donor insemination by lesbian and heterosexual mothers. *Child development*, 69(2), pp.443-457.

⁵⁴ Aron, A., Coups, E.J. and Aron, E.N., 2013. *Statistics for Psychology (Sixth Edition)*. Pearson Education.

⁵⁵ Srovnej diskuzi a tabulku S1 v Rosenfeld, M.J., 2010. Nontraditional families and childhood progress through school. *Demography*, 47(3), pp.755-775.; Allen, D.W., 2013. High school graduation rates among children of same-sex households. *Review of Economics of the Household*, 11(4), pp.635-658.; Manning, W.D., Fetto, M.N. and Lamidi, E., 2014. Child well-being in same-sex parent families: Review of research prepared for American Sociological Association Amicus Brief. *Population Research and Policy Review*, 33(4), pp.485-502.

⁵⁶ Srovnej tabulku 2 v Marks, L., 2012. Same-sex parenting and children's outcomes: A closer examination of the American psychological association's brief on lesbian and gay parenting. *Social Science Research*, 41(4), pp.735-751

⁵⁷ Např. Prokop, D., 2019. *Manželství a adopce pro všechny? Daniel Prokop a jeho Úvod do praktické sociologie*. Dostupné na <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/manzelstvi-a-adopce-pro-vsechny-daniel-prokop-a-jeho-uvod-do-prakticke-sociologie-40293378>

⁵⁸ Marks, L., 2012. Same-sex parenting and children's outcomes: A closer examination of the American psychological association's brief on lesbian and gay parenting. *Social Science Research*, 41(4), pp.735-751.

vědeckých materiálů s nedostatečně průkazní vypovídací hodnotou.⁵⁹ Řada v ní citovaných materiálů byla totiž publikována před rokem 2010,⁶⁰ a zákonitě tedy vzhledem k výše uvedenému nemůže být založena na reprezentativních vzorcích o dostatečné velikosti.

Důvodová zpráva ovšem selhává i v dalších rovinách. Již byly zmíněny predikce významných vývojových směrů i renomovaných odborníků vzhledem k možnému narušení prospívání u dětí z homoparentálních rodin, a to zejména v souvislosti se suboptimálním psychosociálním prospíváním či rozvojem sexuálně-genderové identity. Detailní analýza Důvodové zprávy však ukazuje, že nejkvalitnější v ní přímo či nepřímo uvedené studie zkoumají školní prospěch dětí z homoparentálních rodin, nikoliv jejich psychosociálně-sexuální prospívání.

Konkrétně se jedná o práci Michaela Rosenfelda ze Stanfordovy univerzity z roku 2010,⁶¹ s reprezentativním vzorkem o velikosti zhruba 3500 dětí, a studii Daniela Pottera z Amerického výzkumného institutu z roku 2012,⁶² s reprezentativním vzorkem 158 dětí.⁶³

Ani tyto studie akademického prospěchu dětí z homoparentálních rodin ovšem nemají plně vypovídací hodnotu. Rosenfeldova studie byla reanalyzována a na základě jiného metodologického přístupu zpochybněna.⁶⁴ Potterova studie nenašla rozdíly v akademickém prospěchu až po zohlednění větší nestability stejnopohlavních rodin, což je potenciálně kontroverzní krok vzhledem k obecně pozorované větší nestabilitě homosexuálních svazků oproti svazkům heterosexuálním,⁶⁵ jelikož za případně horším prospěchem dětí z homoparentálních rodin by mohla stát právě tato větší nestabilita.⁶⁶

Mezi ostatními přímo či nepřímo v Důvodové zprávě citovanými studii homoparentality, které zkoumají klíčové otázky prospívání dětí z homosexuálních rodin, tedy souvislosti psychosociálního a sexuálního vývoje, nepřesahují analýzy

⁵⁹ Viz Důvodová zpráva předložená v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky ohledně návrhu, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., dostupná na <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=135811>

⁶⁰ Tato kritika se týká např. všech zdrojů uvedených v poznámkách pod čarou č. 30, 33, 35-37 důvodové zprávy.

⁶¹ Rosenfeld, M.J., 2010. Nontraditional families and childhood progress through school. *Demography*, 47(3), pp.755-775.

⁶² Potter, D., 2012. Same-sex parent families and children's academic achievement. *Journal of Marriage and Family*, 74(3), pp.556-571.

⁶³ Zatímco Rosenfeldův vzorek splňuje nároky na velikost vzorku, Potterova studie požadované velikosti nedosahuje.

⁶⁴ Allen, D.W., Pakaluk, C. and Price, J., 2013. Nontraditional families and childhood progress through school: A comment on Rosenfeld. *Demography*, 50(3), pp.955-961.; viz také Rosenfeld, M.J., 2013. Reply to Allen et al. *Demography*, 50(3), pp.963-969.

⁶⁵ Srovnej např. Allen, D. and Price, J., 2020. Stability Rates of Same-Sex Couples: With and Without Children. *Marriage & Family Review*, 56(1), pp.51-71.

⁶⁶ Schumm, W.R., 2016. A review and critique of research on same-sex parenting and adoption. *Psychological reports*, 119(3), pp.641-760.

s reprezentativními vzorky velikost 44 jedinců.^{67,68} Takováto velikost je ovšem zcela nedostatečná pro dostatečně průkaznou analýzu vzhledem k výše uvedenému a kontextu statistické síly.

Rovněž tak v Důvodové zprávě citované výroky českých odborníků lze oprávněně kritizovat. Zpráva cituje např. dizertační práci psycholožky Evy Poláškové.⁶⁹ Ta byla ovšem vydána v roce 2009 a nemohla tedy být vzhledem k výše uvedenému založena na zjištěných studiích s reprezentativními vzorky o dostatečné velikosti.

Důvodová zpráva se odkazuje také na sexuologa Petra Weisse, který pro časopis Týden v roce 2013 uvedl, že od „70. let ve světě proběhla řada výzkumů týkajících se dětí, které vyrostly v rodině jednopohlavních párů. Výzkumy měly jednoznačné výsledky - u dětí nebylo

⁶⁷ Jedná se o tyto studie: Wainright, J.L., Russell, S.T. and Patterson, C.J., 2004. Psychosocial adjustment, school outcomes, and romantic relationships of adolescents with same-sex parents. *Child development*, 75(6), pp.1886-1898.; Wainright, J.L. and Patterson, C.J., 2006. Delinquency, victimization, and substance use among adolescents with female same-sex parents. *Journal of Family Psychology*, 20(3), p.526.; Wainright, J. and Patterson, C., 2008. Peer Relations Among Adolescents With Female Same/Sex Parents. *Developmental Psychology*, 44(1), pp.117-126.; Rivers, I., Poteat, V.P. and Noret, N., 2008. Victimization, social support, and psychosocial functioning among children of same-sex and opposite-sex couples in the United Kingdom. *Developmental psychology*, 44(1), pp.127-134.; Fedewa, A.L. and Clark, T.P., 2009. Parent practices and home-school partnerships: A differential effect for children with same-sex coupled parents?. *Journal of GLBT Family Studies*, 5(4), pp.312-339.

⁶⁸ Další z nepřímo citovaných studií je analýza Davise a Frielové z roku 2001 (Davis, E.C. and Friel, L.V., 2001. Adolescent sexuality: Disentangling the effects of family structure and family context. *Journal of marriage and family*, 63(3), pp.669-681.). Vzhledem k níže uvedenému však vystávají pochybnosti o její vypovídací hodnotě, proto není zohledněna v textu výše.

Studie totiž pracuje se vzorkem zhruba 260 dětí, které vyrůstaly s homosexuálními rodiči. Přitom použila stejný dataset (Add Health) jako série v Důvodové zprávě nepřímo citovaných analýz od Wainrightové a Pattersonové (2004, 2006, 2008), které ale v datasetu identifikovaly snad o řád méně homosexuálních rodin – jejich výsledný homosexuální vzorek čítá po vyřazení gay párů pouhých 44 dětí. Navíc existují pochyby i o dalších aspektech zvolené metodologie a souvisejících výzkumných zjištění. Pro více detailů viz Schumm, W.R., 2014. Challenges in predicting child outcomes from different family structures. *Comprehensive Psychology*, 3, pp.03-17.; Schumm, W.R., 2011. Child outcomes associated with lesbian parenting: Comments on Biblarz and Stacey's 2010 report. *Journal of Human Sexuality*, 3, pp.35-80. Práce Davise a Frielové navíc není citována v několika významných metastudiích, včetně zprávy APA z roku 2005, vydaných po její publikaci, je tedy možné, že řada odborníků ji nepovažuje za relevantní. Srovnej např. Patterson, C.J., 2005. Lesbian and gay parents and their children: Summary of research findings in Lesbian and gay parenting. American Psychological Association. pp.5-22; Tasker, F., 2005. Lesbian mothers, gay fathers, and their children: A review. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 26(3), pp.224-240.; Rosenfeld, M.J., 2010. Nontraditional families and childhood progress through school. *Demography*, 47(3), pp.755-775. ; Allen, D.W., 2013. High school graduation rates among children of same-sex households. *Review of Economics of the Household*, 11(4), pp.635-658.; Manning, W.D., Fetto, M.N. and Lamidi, E., 2014. Child well-being in same-sex parent families: Review of research prepared for American Sociological Association Amicus Brief. *Population Research and Policy Review*, 33(4), pp.485-502

⁶⁹ Polášková, E., 2009. Plánovaná lesbická rodina: rozhodovací proces jako klíčový aspekt přechodu k rodičovství. Dizertační práce, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.

zjištěno žádné narušení, ani z hlediska sexuální orientace, identity, neuroticismu a dokonce ani z hlediska jejich postavení ve školním kolektivu.“⁷⁰

Citované stanovisko prof. Weisse ovšem postrádá váhu jemu přisuzovanou, protože se odkazuje na výzkum, který byl do značné míry založen na nereprezentativních vzorcích.⁷¹ Navíc i mezi studii s nereprezentativními vzorky byly hlášeny případy narušení sexuální orientace či ovlivnění genderového vývoje.⁷² V roce 2012 a 2013 bylo nadto na možnost suboptimálního prospívání dětí z homoparentálních rodin poukázáno na základě reprezentativních vzorků,⁷³ přičemž prof. Weiss tuto skutečnost vůbec nezmiňuje.

Uváděn je v Důvodové zprávě také výrok dětského psychologa Václava Mertina z roku 2014: *„Z hlediska dětského psychologa je třeba se zamyslet, jak obě dámy uspokojují potřeby dítěte. Nevidím důvod, proč by je homosexuální rodiny neuspokojovaly. A jestliže je neuspokojují na 100 %, pak je třeba vědět, že do takové míry to nezvládá žádná rodina. Dítě má určité potřeby a ty bychom mu my jako dospělí, jako společnost, měli uspokojovat. Je to potřeba lásky, potřeba bezpečí. Ale tam není napsáno, jestli to je maminka nebo tatínek, to je dospělá osoba, která to tomu dítěti poskytuje [...]“⁷⁴*

Tato pozice ovšem ostře kontrastuje s teoretickými poznatky vývojové psychologie uvedenými výše, rovněž jako s predikcemi renomovaných zahraničních odborníků souvisejícími s možnostmi narušení především sexuálně-genderového vývoje u dětí z homoparentálních rodin.

Důvodová zpráva tedy neposkytuje dostatek kvalitních vědeckých důkazů o nenarušeném prospívání dětí vychovávaných homosexuálními páry. Související v ní uvedené výroky českých odborníků je navíc možné vystavit oprávněné kritice, která zabraňuje přisuzovat jim váhu žádoucí pro kladné posouzení navrhované právní změny.

⁷⁰ „Návrh zákona o adopcích by pomohl víc lesbičkám než gayům“. 2013. Časopis Týden. Dostupné online na https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/navrh-zakona-o-adopcich-by-pomohl-vic-lesbickam-nezgayum_269761.html

⁷¹ Minimálně do roku 2001 nejsou známy studie s reprezentativními vzorky. Srovnaj Stacey, J. and Biblarz, T.J., 2001. (How) does the sexual orientation of parents matter?. *American Sociological Review*, pp.159-183.; Tasker, F., 2005. Lesbian mothers, gay fathers, and their children: A review. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 26(3), pp.224-240.; Biblarz, T.J. and Stacey, J., 2010. How does the gender of parents matter?. *Journal of marriage and family*, 72(1), pp.3-22.;

⁷² Srovnaj diskusi v Stacey, J. and Biblarz, T.J., 2001. (How) does the sexual orientation of parents matter?. *American Sociological Review*, pp.159-183.; Sarantakos, S., 2000. *Same-sex couples*. Harvard Press.

⁷³ Regnerus, M., 2012. How different are the adult children of parents who have same-sex relationships? Findings from the New Family Structures Study. *Social science research*, 41(4), pp.752-770.; Allen, D.W., 2013. High school graduation rates among children of same-sex households. *Review of Economics of the Household*, 11(4), pp.635-658.

⁷⁴ Pořad České televize *Máte slovo* ze dne 4. 9. 2014. Dostupné online na <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/214411030520024>.

VI. Nedávná zjištění založená na reprezentativních vzorcích ilustrují reálnou možnost suboptimálního prospívání dětí z homoparentálních rodin, a to v podobě narušení psychosociálního a sexuálně-genderového vývoje.

Studie poukazující na možnost zhoršeného prospívání dětí z homoparentálních rodin naopak často citovány nejsou, a to navzdory jejich kvalitnímu provedení včetně např. použití reprezentativních vzorků.

Jedná se např. o studii z roku 2017 od týmu Corinne Reczekové z Ohijské státní univerzity, který použil reprezentativní americký dataset National Health Interview Survey (NHIS).⁷⁵ Výzkumníci pracovali se vzorkem čítajícím 72, resp. 321 dětí z homosexuálních sezdáných, resp. nesezdáných párů.

Významné rozdíly oproti dětem z rodin sezdáných heterosexuálních párů byly zjištěny v oblasti vyššího výskytu emočních problémů a omezení herních aktivit, a to pro děti ze sezdáných i nesezdáných homosexuálních párů. Dále byl pozorován významně horší zdravotní stav u dětí z nesezdáných homosexuálních párů.

Tato studie svými výsledky navazuje na studie z předchozích let, které taktéž na základě reprezentativních vzorků poukázaly na možnost zhoršeného psychosociálního prospívání dětí vychovávaných homosexuálními rodiči oproti dětem ze svazků muže a ženy.⁷⁶

Byť jsou obecně výsledky prospívání dětí z homoparentálních rodin smíšené, výše citované analýzy poukazují na reálnou možnost zhoršeného psychosociálního prospívání dětí z homoparentálních rodin. Teze o neexistujících rozdílech se tak zdá neudržitelná a *a priori* předpoklad nenarušeného prospívání nelze opřít o dostupné vědecké důkazy.

Rovněž tak v oblasti sexuálně-genderového vývoje lze nalézt výsledky založené na reprezentativních vzorcích, které naznačují významně zvýšenou možnost neheterosexuální orientace u dětí z homosexuálních rodin.⁷⁷ Mezi tyto studie se řadí např. práce od Simona Chenga z Univerzity v Connecticutu a Briana Powella z Univerzity

⁷⁵ Reczek, C., Spiker, R., Liu, H. and Crosnoe, R., 2017. The promise and perils of population research on same-sex families. *Demography*, 54(6), pp.2385-2397.

⁷⁶ Srovnaj Regnerus, M., 2012. How different are the adult children of parents who have same-sex relationships? Findings from the New Family Structures Study. *Social science research*, 41(4), pp.752-770.; Regnerus, M., 2012. Parental same-sex relationships, family instability, and subsequent life outcomes for adult children: Answering critics of the new family structures study with additional analyses. *Social Science Research*, 41(6), pp.1367-1377.; Sullins, D., 2015. Emotional problems among children with same-sex parents: Difference by definition. *British Journal of Education, Society and Behavioural Science*, 7(2), pp.99-120.;

⁷⁷ Cheng, S. and Powell, B., 2015. Measurement, methods, and divergent patterns: Reassessing the effects of same-sex parents. *Social Science Research*, 52, pp.615-626.; Rosenfeld, M.J., 2015. Revisiting the data from the New Family Structure Study: Taking family instability into account. *Sociological Science*, 2, pp.478-501.

v Indianě, kteří v roce 2015 publikovali analýzu založenou na reprezentativním datasetu New Family Structures Study (NFSS).^{78,79}

Možnosti zvýšené neheterosexuální orientace u dětí vychovávaných homosexuálními páry se z řad akademiků dostává stále větší akceptace. Např. podle Michaela Rosenfelda ze Stanfordovy univerzity se u dětí lesbických párů jedná o „*měřitelný rozdíl*“ oproti dětem ze svazků muže a ženy.⁸⁰ Podobně tým Nanette Gartrellové z Williamsova institutu při UCLA v roce 2019 dospěl k závěru, že výchova rodiči z řad sexuálních menšin může mít za následek „*větší pravděpodobnost stejnopohlavní přitažlivosti a sexuálně menšinové identity*“.⁸¹

Citovaný empirický výzkum tak ilustruje skutečnou možnost významného narušení sexuálně-genderového vývoje u dětí vychovávaných homosexuálními páry. Ani na základě zjištění v této oblasti tedy nelze považovat vyrůstání ve stejnopohlavních rodinách za srovnatelné s vyrůstáním v rodinách založených na svazku muže a ženy.

VII. Závěr

Z procesního hlediska se nezdá žádoucí posuzované stížnosti vyhovět, neboť jde svými požadavky nad ambice zákonodárci aktuálně projednávané novelizace občanského zákoníku. Optimální prostředí pro výchovu dětí navíc poskytují pouze svazky muže a ženy a pohlavně diferenciované rodičovství má neopomenutelný význam pro zdravý vývoj dětí.

Teoretické poznatky některých směrů vývojové psychologie navíc předpovídají zvýšené psychosociální obtíže pro děti, které nemohou profitovat z přítomnosti mužských a ženských vstupů. Děti z homoparentálních rodin tak mohou být významně znevýhodněny, což může mít za následek nerovné výchozí podmínky před vstupem do dospělého života. Někteří výzkumníci zmiňují u dětí vychovávaných homosexuálními páry možnost narušení sexuálně-genderového vývoje v podobě zvýšené pravděpodobnosti homoerotického vztahového prožívání.

Studie často citované na podporu teze o nenarušeném prospívání dětí z homoparentálních rodin nezřídka trpí závažnými metodologickými chybami. Nejčastěji se jedná o použití nereprezentativních vzorků, které nemohou být použity pro vyvozování obecně platných závěrů, či použití nedostatečného počtu zkoumaných jedinců, čímž se kriticky snižuje průkaznost použitého statistického testování. V českém veřejném prostoru nebo Důvodové zprávě tak jsou nezřídka citovány studie, z nichž velká většina

⁷⁸ Cheng, S. and Powell, B., 2015. Measurement, methods, and divergent patterns: Reassessing the effects of same-sex parents. *Social Science Research*, 52, pp.615-626.

⁷⁹ Dataset NFSS byl původně vytvořen pro jinou studii. Viz Regnerus, M., 2012. How different are the adult children of parents who have same-sex relationships? Findings from the New Family Structures Study. *Social science research*, 41(4), pp.752-770.

⁸⁰ Rosenfeld, M.J., 2015. Revisiting the data from the New Family Structure Study: Taking family instability into account. *Sociological Science*, 2, pp.478-501.

⁸¹ Gartrell, N., Bos, H. and Koh, A., 2019. Sexual attraction, sexual identity, and same-sex sexual experiences of adult offspring in the US National Longitudinal Lesbian Family Study. *Archives of sexual behavior*, 48(5), pp.1495-1503.

nesplňuje nároky na kvalitní vědecký výzkum a nemůže proto být použita pro doložení nenarušeného prospívání dětí z homoparentálních rodin.

Nedávné analýzy založené na reprezentativních vzorcích naopak poukazují na reálnou možnost zhoršeného psychosociálního prospívání či významného narušení sexuálně-genderového vývoje.

Ve světle výše uvedeného proto nelze *a priori* považovat homosexuální svazky za optimální pro výchovu, není je tedy možné klást na roveň manželství muže a ženy. V tomto kontextu se pak z důvodu zachování stabilního společenského soužití, ve kterém jsou budoucí generaci poskytovány co možná nejlepší výchovné a vývojové podmínky, zdá žádoucí posuzované stížnosti nevyhovět.